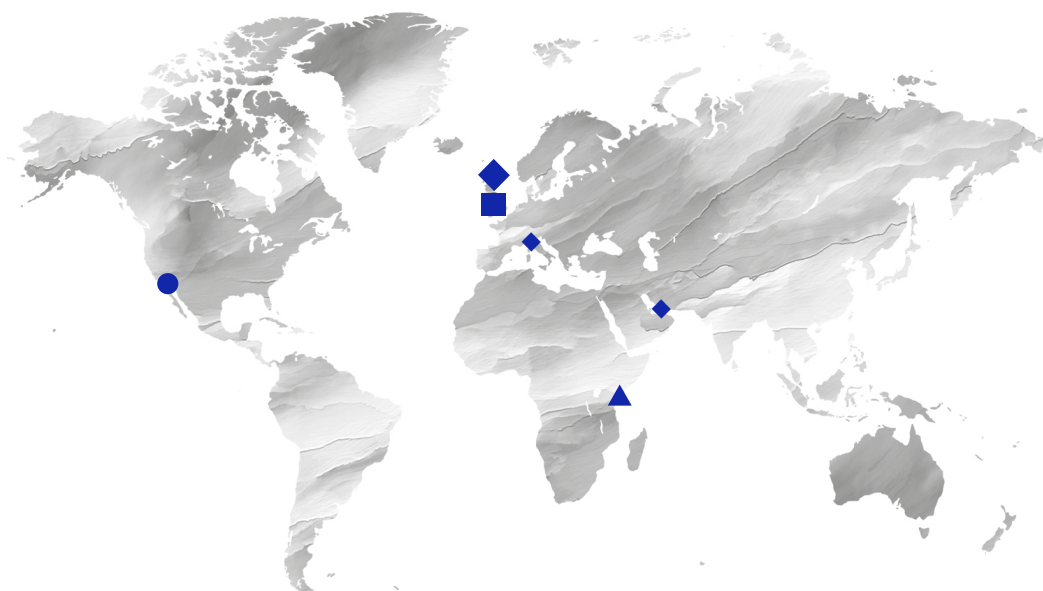

ZAÚJÍMAVOSTI ZO SVETOVÝCH KNIŽNÍC

Rubriku pripravila PhDr. Renáta Šmidová (projekt@svkpo.gov.sk)
zo Štátnej vedeckej knižnice v Prešove.

● KNIŽNICA ZÁHRADNÍCTVA HELEN CROCKER RUSSELL LIBRARY OF HORTICULTURE V SAN FRANCISCU

Knižnica záhradníctva *Helen Crocker Russell Library of Horticulture*, najkomplexnejšia záhradnícka knižnica v severnej Kalifornii, sa nachádza vo vnútri botanickej záhrady v parku Golden Gate v San Franciscu. Jej budovu navrhli firmy Yuill-Thornton a Warner and Levikow tak, aby zodpovedala architektonickému konceptu susednej výstavnej budovy. Nádvorie navrhol krajinný architekt Thomas D. Church na počesť Gardnera A. Daileyho, autora prvého návrhu projektu knižnice.

Knižnica záhradníctva bola otvorená 11. apríla 1972 vďaka spoločnosti San Francisco Botanical Garden Society at Strybing Arboretum (predtým Strybing Arboretum Society), ale aj štedrosti súkromných darcov a nadácií a nesie meno po Helen Crocker Russellovej, vášnivej amatérskej záhradníčke a dlhoročnej členke výkonného výboru a správnej rady uvedenej spoločnosti. Helen Crocker Russellová pochádzala z priekopníckej rodiny Crockerovcov, podieľajúcej sa na kultúrnom a vzdelávacom rozvoji

San Francisca. Participovala na verejnom živote San Francisca, veľkoryso podporovala a aktívne pôsobila v radách mnohých organizácií na miestnej i národnej úrovni.

Knižnica ponúka množstvo dôležitých informácií pre začínajúcich botanikov alebo záhradných nadšencov. Je domovom približne 27 000 zväzkov s tematikou rastlín, ako aj 250 súčasných periodík o rastlinách a záhrade a 2 000 zväzkov detskej botanickej knižnice. Knižničné zbierky sú predovšetkým praktickým sprievodcom pre miestnych nadšencov záhrad a rastlín, ale obsahujú i zbierky o záhradnom dizajne a záhradníckych radách, botanickom umení, etnobotanike a ochrane proti škodcom s dôrazom na rastliny pestované v stredomorskom a inom miernom podnebí. V knižnici nájdeme i malú zbierku vzácných kníh súvisiacich s históriou parku Golden Gate i botanických záhradách, tiež historickú diapozitívnu zbierku obrazov parku a raného mesta. Okrem množstva podujatí a programov pre deti (ako *Story Time & Family Garden Walk*), organizuje knižnica aj rôzne botanické umelecké výstavy a detské sedenia s priateľmi-plyškami so zbierkou kníh s tematikou rastlín, prírodopisu, všeobecnej vedy a mýtov i príbehov spojených s prírodou.

Zdroj:

<https://www.sfbg.org/library>
<https://www.atlasobscura.com/places/helen-crocker-russell-library-of-horticulture>
<https://goldengatepark.com/helen-crocker-russell-library.html>

■ KNIŽNICA TYPOGRAFIE A VYDAVATEĽSKÝCH TECHNÍK V LONDÝNE

Nadácia *St Bride Foundation*, skrytý klenot Londýna, bola založená v roku 1891. Špecializuje sa na „svet grafiky“, ale pôvodne slúžila rozvíjajúce- mu sa tlačiarenskému a vydavateľskému obchodu na neďalekej ulici Fleet Street. V súčasnosti sa o zbierky zaujímajú predovšetkým dizajnéri, grafici a typografi, ktorí navštevujú dizajnérske podujatia a workshopy. Komplex *St Bride* si zachováva mnoho pôvodných prvkov, vrátane kúpeľov, práčovne, tlačiarenských miestností a knižnice, ako aj populárne divadlo *Bridewell Theatre* alebo *Bridewell bar*, pričom ponúka celoročný kultúrno-zábavný program z oblasti divadelnej i hudobnej scény a výstav. Ďalším významným kultúrnym strediskom je knižnica *St Bride Library*, ktorá otvorila svoje brány čitateľom v novembri 1895 a rýchlo sa etablovala na jednu z najvýznamnejších zbierok kníh o technikách tlače, grafickom dizajne, kaligrafii, typografii, výrobe papiera a grafickom dizajne na svete. V knižnici sa nachádzajú periodiká o tlači, zväzky z histórie tlače, typografie a dizajne novín spoločne s jednou z najväčších a najvýznamnejších zbierok vzorov tlačiarenských typov sadzby na svete. Obsahuje asi 10 000 katalogizovaných predmetov, tisíce propagačných brožúr a viac ako 200 špeciálnych zbierok. V nespočetných podobách sa tu nachádzajú tlačené, písané, vyrezávané a odlievane slová, tiež architektonické písma a príklady aplikovanej typografie v médiách, rozsiahle zbierky ocelových razidiel a odlievacích matríc pre metalické sadzby. Od konca 50. rokov 20. storočia sa zbierka rozšírila o mnoho predmetov, ako sú lisy, dierovače, matrice a stroje na odlievanie a sádzanie textu, drevené bloky, medené dosky či litografické kamene.

St Bride Foundation je jednoducho hlavným londýnskym centrom kreatívneho umenia v Londýne.

Zdroj:

<https://www.sbf.org.uk/about/>
<https://www.sbf.org.uk/library/>
<https://www.typeroom.eu/st-bride-library-turns-125-crowdfund-campaign>

▲ RENOVÁCIA A MODERNIZÁCIA CHÁTRAJÚCICH KNIŽNÍC V NAIROBI – DVE MLADÉ ŽENY MENIA TVÁR VEREJNÝCH KNIŽNÍC V KENI

Dve mladé ženy menia tvár kenských verejných knižníc, transformujú a renovujú chátrajúce knižnice z koloniálneho obdobia v Nairobi a snažia sa vštepiť kultúru čítania medzi Keňanmi. V minulosti boli v Keni mnohé verejné knižnice vytvorené predchádzajúcimi koloniálnymi vládami finančne poddimenzované, preto sa v októbri 2017 Angela Wachuka, ako jedna z popredných kenských vydavateľiek africkej literatúry a výkonná riaditeľka literárnej organizácie *Kwani Trust* vo východnej Afrike, a Wanjiru Koinange, spisovateľka, podnikateľka a autorka románu *Havoc of Choice*, rozhodli založiť spoločnosť *Book Bunk*, zameranú na sociálny rozvoj a rehabilitáciu verejných knižníc v Keni. Angela Wachuka a Wanjiru Koinange prišli s nápadom renovácie verejných knižníc pri hľadaní miesta na kultúrne podujatie, pričom objavili knižnicu *McMillian Memorial Library* v značne nevyhovujúcom stave. Táto udalosť ich inšpirovala k založeniu spoločnosti *Book Bunk*, vďaka ktorej môžu realizovať modernizáciu verejných knižníc. Ich úsilie nespočíva len v pretváraní knižníc na miesta vnímané ako úložiská kníh, ale snažia sa, aby sa knižnice stali miestami kreatívnej tvorby, kde sa vymieňajú informácie a skúsenosti.¹

Organizácia *Book Bunk* premieňa verejné knižnice na „paláce pre ľudí“, verejné, inkluzívne a bezpečné priestory na stretávanie alebo vytváranie spoločenských kontaktov, teda priestory, v ktorých môžu obyvatelia Nairobi získať prístup ku všetkému, čo potrebujú, či už ide o právne poradenstvo, daňové vzdelávanie, kultúrne povedomie alebo neutrálny priestor. Okrem komplexnej renovácie budov zavádzajú do knižníc duševnú pohodu a vzdelávanie, organizujú kultúrno-výchovné podujatia a programy, ďalej slúžia komunitám, podporujú akademick-

ké a literárne činnosti a snažia sa implementovať informačné technológie do všetkých knižničných systémov, ako kontrola prístupu, správa zbierok, tvorba online katalógov. Výskumné a inventárne tímy spoločnosti Book Bank digitalizujú a katalogizujú zbierky v knižniciach, dopĺňajú chýbajúcu afrikanistickú zbierku a plánujú pridať zväzky kníh o Afričanoch, diaspóre, černošskej skúsenosti², ale aj detskú literatúru. Taktiež realizujú rôzne urgentné opravy i úpravy priestorov, ktoré vedú k celkovej architektonickej obnove vybranej knižnice, školenia digitálnych zručností pre knihovníkov a používateľov knižníc a zároveň chcú, aby sa digitálny život týchto knižníc zhodoval s digitálnymi možnosťami Nairobi.

Spoločnosť Book Bank v marci 2018 uzavrela partnerstvo s vládou kraja Nairobi, ktorá im udelila mandát na riadenie obnovy verejných knižníc a získavanie zdrojov. Pri získavaní finančných prostriedkov sa zameriavajú predovšetkým na jednotlivcov, korporácie, kultúrne a iné nadácie, ktoré majú záujem podporiť víziu prosperujúcich verejných priestorov pre obyvateľov Nairobi, preto okrem oslovenia sponzorov získavajú fiškálnu podporu na riadenie a správu architektonickej obnovy a správu verejných knižničných priestorov, vrátane dizajnu, a organizujú rôzne kampane na získanie verejnej podpory. (Napríklad katalogizácia archívov v priebehu roku 2019 bola realizovaná komunitnou aktivitou – crowdsourcingom.) V novembri 2020 boli autorky projektu *Book Bunk* ocenené kenským prezidentom Uhrom Kenyattom za renováciu a transformáciu troch verejných knižníc, a to *Makadara*, *Kaloleni* a *McMillan*.

Realizáciou rôznych podujatí a prípravou online programov na sociálnych sieťach pre verejnosť plánujú i naďalej rozvíjať kreatívny tím a pokračovať vo svojej revitalizačnej činnosti.

Zdroj:

<https://www.kenyans.co.ke/news/62632-meet-2-ladies-transforming-libraries-nairobi>

<https://impacthubmedia.com/14678/restoring-nairobi-iconic-libraries/>

<https://www.bookbunk.org/>

https://edition.cnn.com/2021/11/29/africa/book-bunk-kenya-library-renovations-africa-spc-intl/index.html?utm_source=fbCNNi&utm_campaign=africa&utm_medium=social&fbclid=IwAR-1PtIk05Sz683Tmg6DfR6ynGaUZIWJ8kl-SW07R6oCjvA4iPlhuHpWQ_TII

◆ SONG WORK – ZVUKOVÁ KNIŽNICA

Zvuk ruchu a zhonu na pracovisku je niečo, čo v poslednom období chýba v mnohých životoch. Mení sa spôsob, charakter a typ ľudskej práce. Zatvárajú sa niektoré závody, zvyšuje sa automatizácia. Čoraz viac ľudí pracuje z domu, a tak sa strácajú zvuky z rôznych prostredí, ktoré nás obklopovali. Preto sa hudobník Siôn Parkinson v škótskom meste Dundee rozhodol spustiť projekt *Song Work*. Prostredníctvom webovej stránky vyzýval ľudí, aby zdokumentovali a poslali „hluk“ kancelárií, tovární, laboratórií alebo obchodov. Autori nápadu sa snažili v archíve uchovať pre budúce generácie zvuky ešte predtým, ako navždy zmiznú. Cieľom bolo teda vytvoriť „pracovný hukot“ 21. storočia aj v spolupráci s hudobníkmi a zvukovými umelcami.

Na tomto ojedinelom projekte Siôn Parkinson spolupracoval s viacerými umelcami, napríklad s Andym Truscottom, Tommym Permanom, ale i s odborníkmi zo zvukového archívu Národnej knižnice Škótska (*The National Library of Scotland Sound Archive*). Zaujímavosťou je, že pri príležitosti spustenia rovnomennej webovej stránky *Song Work* tvorcovia projektu zverejnili novú skladbu *This Is a Work Song, Humans Aren't Working* vytvorenú pomocou zvukov z terénnej nahrávky z továrne Michelin, ktorá bola v roku 2020 zatvorená. Pre Sióna Parkinsona má michelinský záznam osobný význam, pretože sa narodil v meste Dundee po založení továrne Michelin, na ktorom participoval aj jeho otec. Zvuk z továrne bol z roku 2018, teda z obdobia, keď vo fabrike ešte nevedeli, že sa čoskoro zatvoria jej brány.

Ďalší zaujímavý zvuk pochádza z MRI zariadenia a bol zdokumentovaný po tom, ako bola Siónovi diagnostikovaná epilepsia. Súčasťou nahrávky je vyšetrenie magnetickou rezonanciou, keďže lekári z nemocnice Ninewells informovali, že zariadenie MRI bude čoskoro zastarané a nahradené aktuálnejšou technológiou. Napriek tomu, že zvuky MRI sú „takmer nepočúvateľné“, môžu byť použité ako súčasť hudby alebo filmu.

V súčasnosti je na webovej stránke zhromaždených už niekoľko desiatok zvukov z pracovísk, vrátane tlačiarenského stroja v *Dundee Contemporary Art*. Na stránke je možné vyhľadávať, odosielať a sťahovať zvuky bezplatne a do knižnice zvukov môže prispieť ktokoľvek. Siôn preto i naďalej povzbudzuje ľudí, aby napríklad telefónom zaznamenali zvuky z pracovísk a odoslali ich na webovú stránku

Song Work, ktoré budú následne darované archívu Národnej knižnice v Škótsku *National Library of Scotland Sounds archive*, odkiaľ ich budú môcť záujemcovia využívať. Ide o istú formu dedičstva zvukov, ktoré sú súčasťou každodenného života a zachovávajú sa pre budúce pokolenie.

Zdroj:

<https://www.bbc.com/news/uk-scotland-tayside-central-58056235>

<https://scotlands-sounds.nls.uk/>

<https://songwork.org/about>

◆ DIGITÁLNA DATABÁZA INŠPIROVANÁ DANTEHO BOŽSKOU KOMÉDIU – DIVINE COMEDY DIGITAL

Nová digitálna databáza *Divine Comedy Digital* zhromažďuje umenie inšpirované *Božskou komédiou* od Danteho Alighieriho, ktoré vznikalo v priebehu siedmich storočí a oslavuje Danteho vplyv na umenie na celom svete. Počet umeleckých diel inšpirovaných *Božskou komédiou* od čias, keď básnik dokončil svoje epické a majstrovské dielo, je taký obrovský, že odkazovanie na báseň nevyhnutne znamená odkazovanie aj na jej ilustrácie. Tie sa začali objavovať už desaťročia po básnikovej smrti, no pokračujú doteraz. Môžeme skutočne tvrdiť, že názov *Božská komédia* pomenúva nielen epickú báseň, ale aj množstvo interpretácií tohto umeleckého diela. Myšlienka spájať umelecké diela rozmiestnené po celom svete na jednom virtuálnom mieste je zhmotnená práve v jedinečnej databáze *Divine Comedy Digital*. Používateľské rozhranie nevyžaduje pri navigácii žiadne

špeciálne znalosti o Dantem, avšak je dobré, keď pri prehliadaní zoznamu možností máte pri sebe aspoň referenčnú kópiu diela. Stránka je úhľadne rozdelená a prepínanie medzi možnosťami je nenáročné. V databáze sa nachádzajú umelecké diela, ktoré zobrazujú scény z *Božskej komédie*, ako iluminované rukopisy, rytiny, plátna, fresky a kresby. Používatelia si môžu zbierku prehliadať podľa vizuálnej podobnosti diel alebo podľa scény básne, ktorú umelecké dielo zobrazuje. V priebehu niekoľkých minút je možné objaviť rôzne – pre niekoho možno neznáme – ilustrácie inšpirované Danteho dielom, ako napríklad od Salvadora Dalího – *The Delightful Mount/Úžasná hora*, Alteandra Vellutella – *Dante and St. Bernard, Mary and the Trinity/Dante a Svätý Bernard, Mária a Trojica* i stovky ďalších. *Divine Comedy Digital*, ktorá si hovorí „stránka s pomalým surfovaním“, obsahuje praktický návod a umožňuje používateľom okrem prechádzania zbierkou aj možnosť navrhovania chýbajúcich umeleckých diel.

Projekt, ktorý bol spustený v júni 2021, je dielom spoločnosti The Visual Agency, agentúry pre informačný dizajn špecializujúcej sa na vizualizáciu údajov so sídlom v Miláne a Dubaji. Bol vytvorený pri príležitosti 700. výročia smrti Dante Alighieriho.

Ak Danteho dielo bude inšpirovať umelcov i v nasledujúcich storočiach, je možné, že ich vývoj sa bude uberať digitálnym smerom, a tak vzniknú interpretácie, o ktorých by sa básnikovi nikdy ani len nesnívalo.

Zdroj:

<https://www.openculture.com/2021/07/divine-comedy-digital.html>

<https://lithub.com/a-new-digital-humanities-project-celebrates-dantes-impact-on-art-around-the-world/>

<https://divinecomedy.digital/#/>

POZNÁMKY

- ¹ Keňa bola pod britskou nadvládou od roku 1895, pričom v roku 1920 bola vyhlásená za britskú kolóniu a zostala ňou viac ako 40 rokov. V tomto období mali povolený vstup do knižníc iba bieli európski kolonizátori.
- ² Pôvodné knihy v knižnici pripomínali koloniálne obdobie Kene. Napriek tomu, že tieto dobové knihy neodrážali skutočnosť a realitu, niektoré z nich si Keňania ponechajú ako dôležitú súčasť historického nazerania na ich dejiny.